

Безлюдний Роман Олександрович, к. пед. н., доцент кафедри теорії та практики іноземних мов Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

РОЗВИТОК ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Ключові слова: іншомовна комунікативна компетенція, дискурсивна компетенція, іноземна мова.

Сутність проблеми, стан її дослідження. Розвиток дискурсивної компетенції входить в широке коло питань проблемного поля навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей. У контексті навчання іноземної мови за професійним спрямуванням проблема розвитку дискурсивної компетенції студентів немовних факультетів отримує особливу важливість і специфіку.

Підкреслюючи багатокомпонентну сутність іншомовної комунікативної компетенції, українські і зарубіжні дослідники виокремлюють в її складі дискурсивну компетенцію (С. Гураль, В. Сафонова, Е. Соловова, Д. Хаймс, Е. Шатурний, О. Щукін та ін.).

На думку С. Гураль і Е. Шатурного, дискурсивна компетенція є «невід'ємною субстанцією компетенції комунікативної і являє собою знання різних типів дискурсів і правил їх побудови, а також уміння створювати і розуміти їх з урахуванням ситуації спілкування» [1].

Значимість розвитку дискурсивної компетенції та дискурсивних умінь відзначається в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників (Т. Маслової, В. Костенко, Л. Понаморенко, Н. Попової, А. Руденко D. Hicks та ін.).

Основоположним в дискурсивній компетенції виступає поняття «дискурс». Дискурс, який є основною дидактичною одиницею в межах дискурсивної компетенції, визначається в лінгвістиці як складне

комунікативне явище, крім тексту включає в себе екстралінгвістичні фактори (знання про світ, думки, установки і цілі адресата), необхідні для розуміння тексту. Текст є носієм інформації, основною комунікативною одиницею, на прикладі якого вивчається використання конкретного матеріалу в мові. Однак в спілкуванні важливо не тільки зміст повідомлення, а й вираження і досягнення комунікативних завдань партнерів. Саме іншомовленнєвий дискурс є результатом реалізації певних комунікативних намірів у контексті конкретної комунікативної ситуації щодо партнера, представника іншої культури, вираженої певними мовними і немовними засобами [3].

Формування дискурсивної компетенції мовної особистості охоплює аналіз мовного рівня тексту як продукту мовленнєвої діяльності і одночасно передбачає дослідження тексту в дискурсі, тобто в чинному просторі з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників розгортання акта комунікації.

У дидактичних цілях процес набуття навичок розуміння і створення іншомовленнєвих дискурсів поділяють на три етапи:

- ознайомлення (уявлення дискурсу, контроль розуміння комунікативної мети спілкування, аналіз ситуації);
- тренування (сприйняття і аналіз дискурсу одного типу, виконання вправ для закріплення необхідних мовних засобів, відтворення дискурсу).
- практика (кероване створення/розуміння дискурсу, самостійне створення акта спілкування з використанням вивченого типу дискурсу на основі проблемної ситуації іншомовного культурного середовища) [2].

Аналіз сучасних досліджень вказують на кореляцію результативності процесу навчання із характером його організації. У роботах багатьох авторів відзначається, що гармонійна інтеграція традиційних форм навчання та інформаційних і комунікаційних технологій, індивідуалізація і диференціація навчання, заснована на соціально-психологічних і когнітивних особливостях сучасних студентів, правильно організований поетапний перехід від мови для загальних цілей до наступним блокам дисципліни «Іноземна мова» на

немовних факультетах сприяє ефективності навчання іноземним мовам з його ключовою метою - досягнення іншомовної комунікативної компетенції.

Отже, розвиток дискурсивної компетенції студентів немовних спеціальностей – багатокроковий процес, у якому вивчення іноземної мови для професійних цілей є точкою відправлення, що визначає результативність навчання іноземної мови на наступних щаблях. Саме на цьому етапі проводиться коригування і доопрацювання раніше сформованих базових навичок, умінь і компетенцій студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гураль С. Болонський процес: роль дискурсивної компетенції в обученні іноземними мовами / С. Гураль, Е. Шатурная // Успехи современного естествознания. – 2008. – № 7. – С. 52-53.

2. Дискурсивна основа навчання іноземних мов і її роль у формуванні комунікативної компетенції // Костенко В. Г., Знам'янська І.В., Сологор І. М. – Режим доступу: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/72.pdf>.

3. Маслова Т.Б. Формування дискурсивної компетенції в навчанні англійської мови для спеціальних цілей / Т. Б. Маслова // Іншомовна освіта у вищій технічній школі: методи, підходи, технології: Матеріали II Міжнародної наукової конференції. Київ, 27 листопада 2012 року. – Київ: ТОВ «Дельта Корп», 2012. – С. 51-54.

